

GEOGRAFICKÉ ASPEKTY KVALITY ŽIVOTA

Kvalita života – oblasti a indikátory kvality života

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Multidimensionalita kvality života

- pomerne široký konsenzus
- komplexnosť ľudského života je vytváraná prakticky nekonečným množstvom jeho rozličných dimenzií, ktoré sa môžu navzájom prekrývať a existujú medzi nimi rôzne druhy väzieb
- Massam (2002) – KŽ môže byť rozložená na súbor komponentov alebo dimenzií - v prípade, že sú tieto vhodným spôsobom skombinované, môžeme získať celkovú hodnotu alebo skóre KŽ

Multidimensionalita kvality života

- preto pojem multidimensionalita KŽ – potreba kompenzovať nemožnosť vyjadrenia kompletného „zoznamu“ zložiek ľudského života
- výhoda i nevýhoda
- van Kamp et al. (2003) – KŽ ako „kontajnerový“ pojem - rozdielne teórie a prístupy ku skúmaniu kvality života sa môžu vzťahovať k jeho rozdielnym aspektom

Multidimensionalita kvality života – teoret.-metodol. poznámky

- je vhodné rozlišovať medzi pojmom základná dimenzia KŽ (subj. a obj.) a dimenzia kvality života - predstavuje parciálnu zložku, súčasť ľudského života, ohodnotenú prostredníctvom vybraných typov ukazovateľov (môže byť hodnotená v rámci oboch základných dimenzií),

Multidimenzionalita kvality života – teoret.-metodol. poznámky

- opäť výrazná terminologická nejednotnosť – ekvivalentné pojmy - dimenzia, oblasť (domain) kvality života, komponent, zložka, aspekt, kritérium...
- okrem oblastí KŽ - i rôzne “podoblasti” a pod. - odlíšenie je veľmi náročné a nejednoznačné (oblasť u jedného autora - u iného ako podoblasť a pod.)

Multidimensionalita kvality života

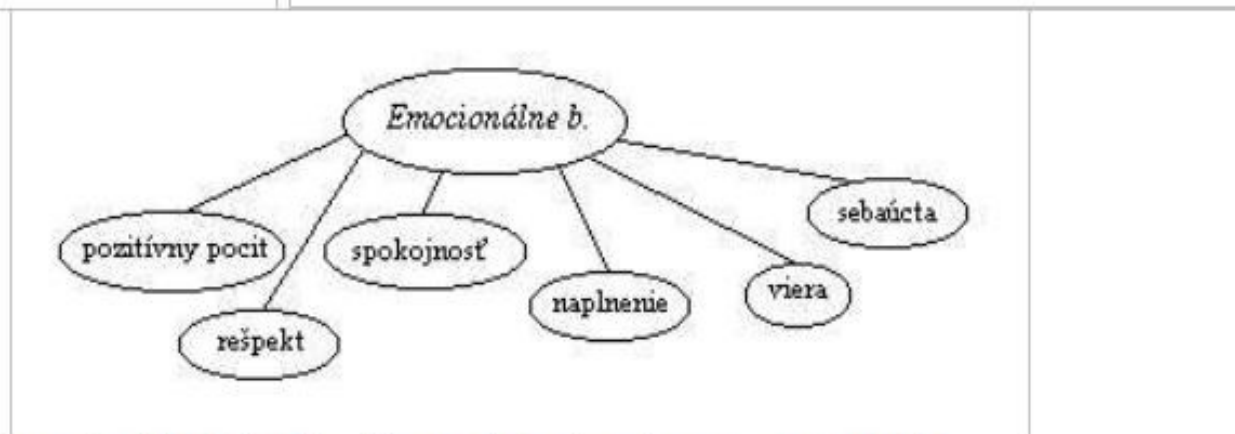
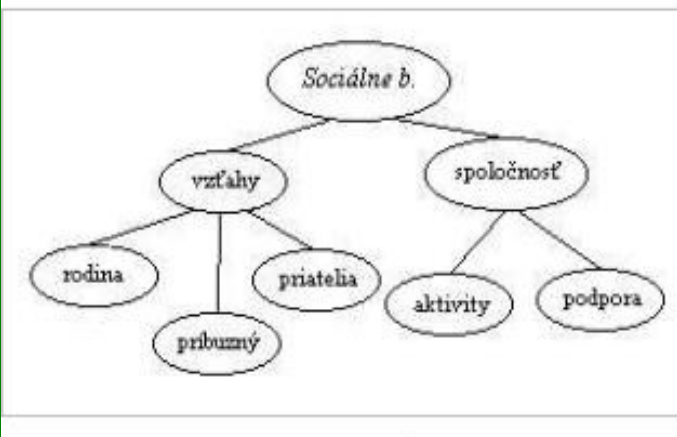
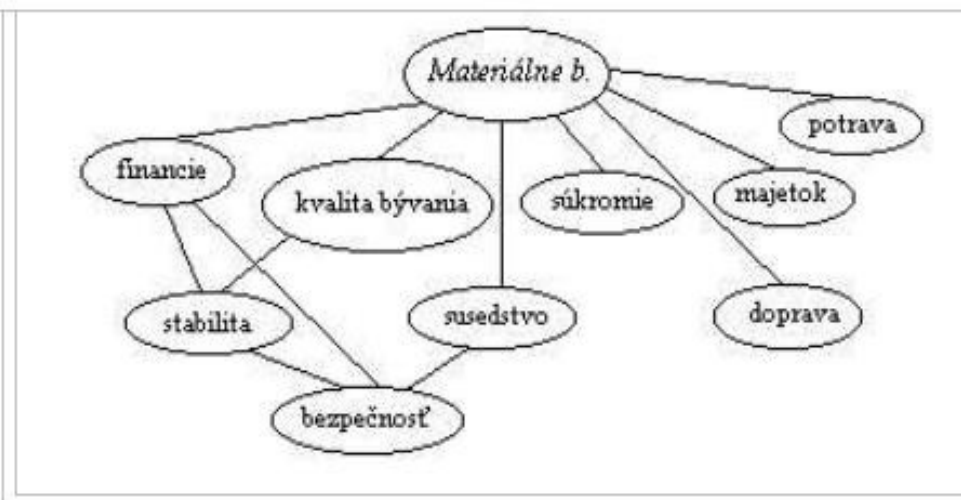
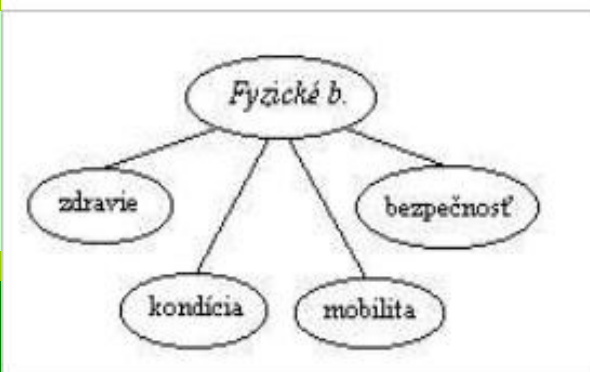
- oblasti KŽ –
- máme KŽ skúmať ako celok alebo v rámci len určitých jej oblastí?
- ak v rámci určitých oblastí, tak ktorých?
- ktoré sú najpodstatnejšie, resp. ktoré oblasti každodenného života zohrávajú kľúčovú úlohu z hľadiska vplyvu na jeho kvalitu?
- ako môžeme tieto oblasti identifikovať?
- opäť pluralita názorov :)

Multidimenzionalita kvality života

- Pacione (2003) - 3 základné spôsoby určenia kľúčových oblastí kvality života:
 - teoretické určenie,
 - určenie na základe priameho kontaktu s ľuďmi,
 - expertná analýza
- Andráško (2005) – výhodné je to skombinovať

Multidimensionalita kvality života

- Dissart a Deller (2000) - zoznam komponentov KŽ je prakticky neobmedzený, ALE
- kľúčové sú:
 - osobnosť človeka,
 - sociálna podpora, zabezpečenie,
 - spokojnosť človeka s určitými oblasťami bežného života,
 - vlastné schopnosti,
 - environmentálne a ekonomické faktory,
 - zdravie,
 - nepriaznivé a stresujúce udalosti a vplyvy.

Obr. 1. Relevantné oblasti kvality života (Zdroj: Felce a Perry 1995)

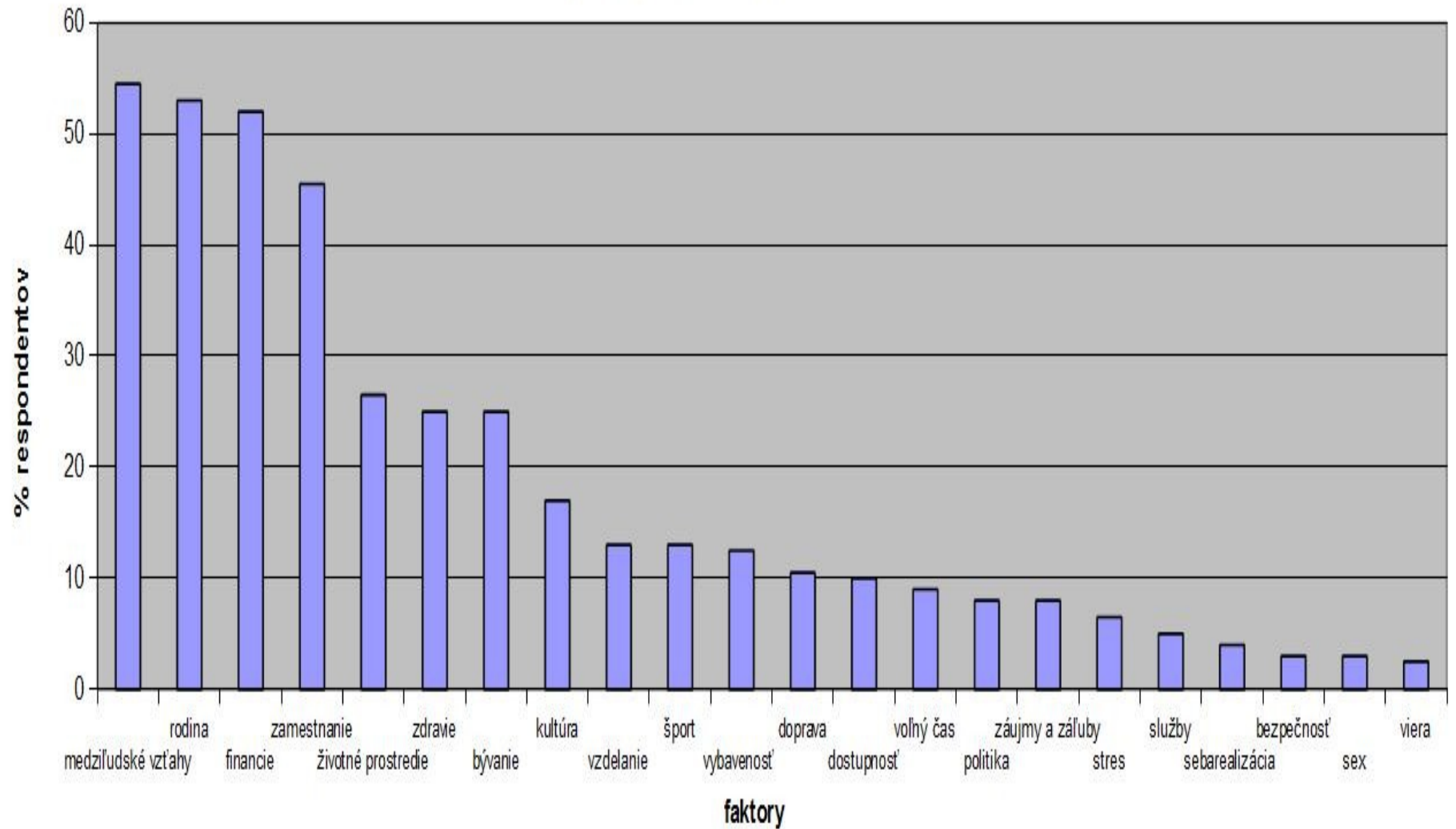
Multidimensionalita kvality života

- Bowling (1995) – VB – 2000 respondentov - 12 najvýznamnejších oblastí ľudského života:
 - vzťahy s rodinou a priateľmi,
 - vlastné zdravie,
 - zdravie blízkych,
 - financie / bývanie / životný štandard,
 - vzťahy,
 - pracovné príležitosti,
 - voľný čas,
 - spokojnosť s prácou,
 - vzdelanie,
 - viera,
 - prostredie,
 - iné

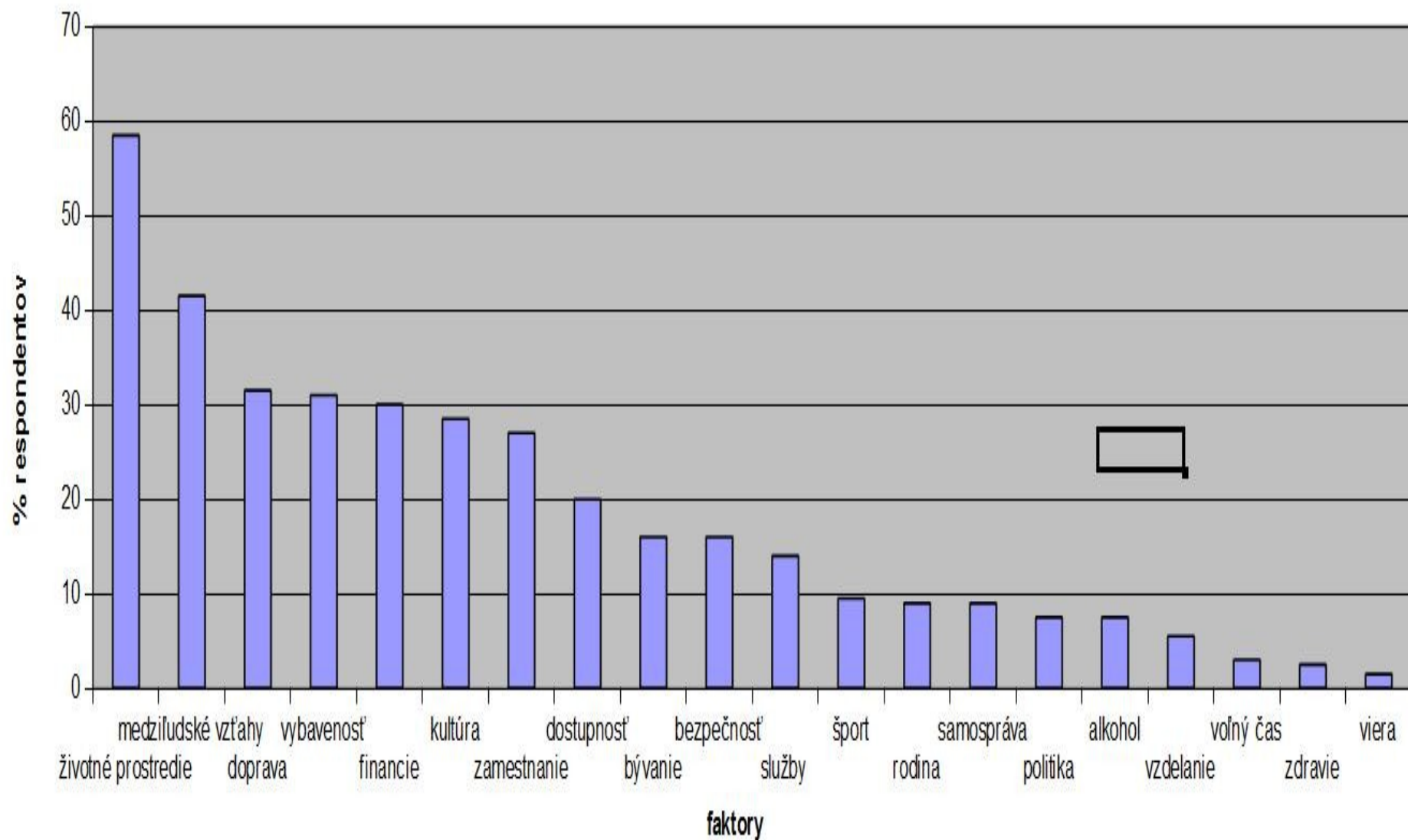
Multidimensionalita kvality života

- Andráško (2005) - osobná, individuálna KŽ a sídelná KŽ
- dotazník – 34 slov. miest a obcí

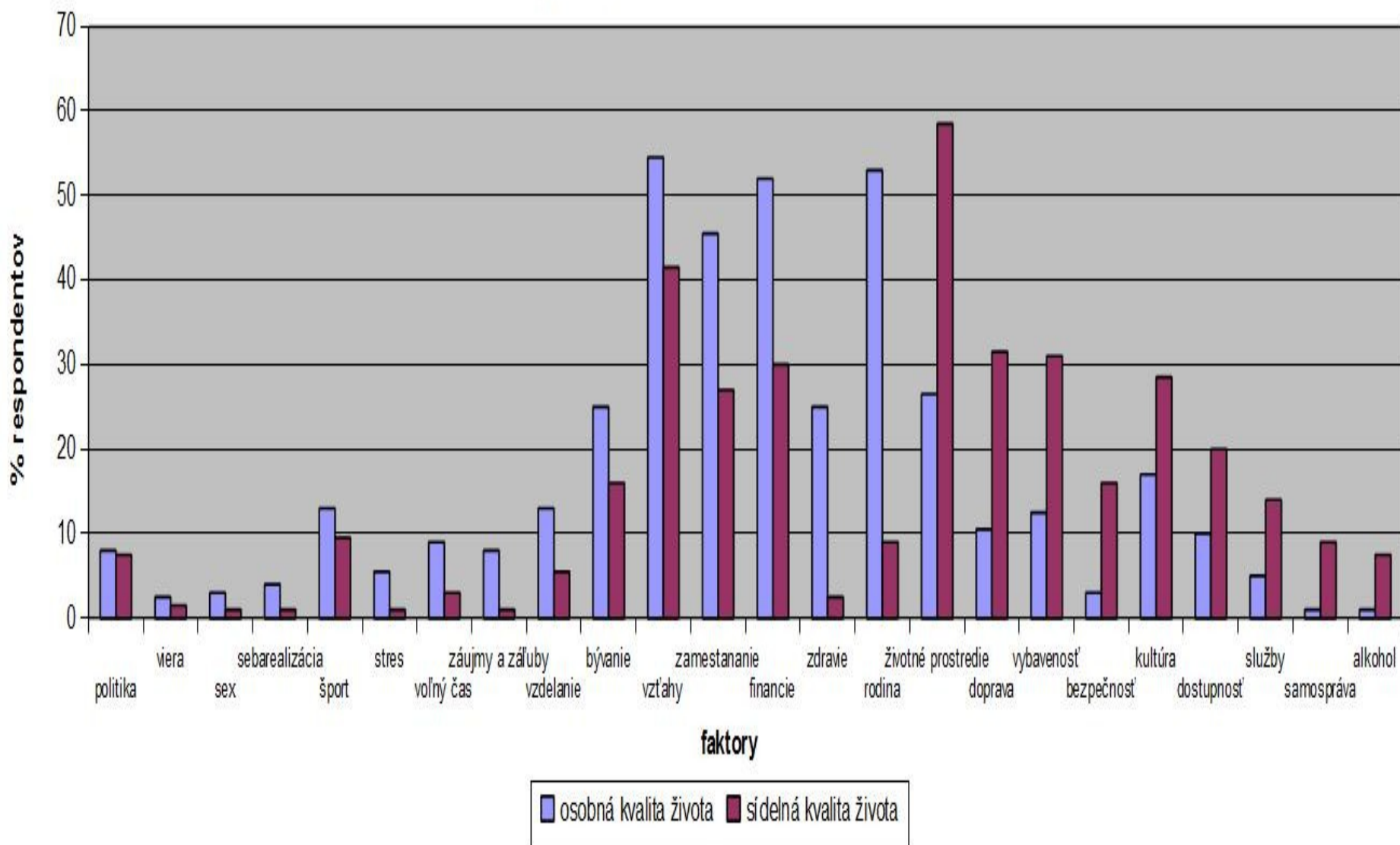
Faktory ovplyvňujúce osobnú kvalitu života

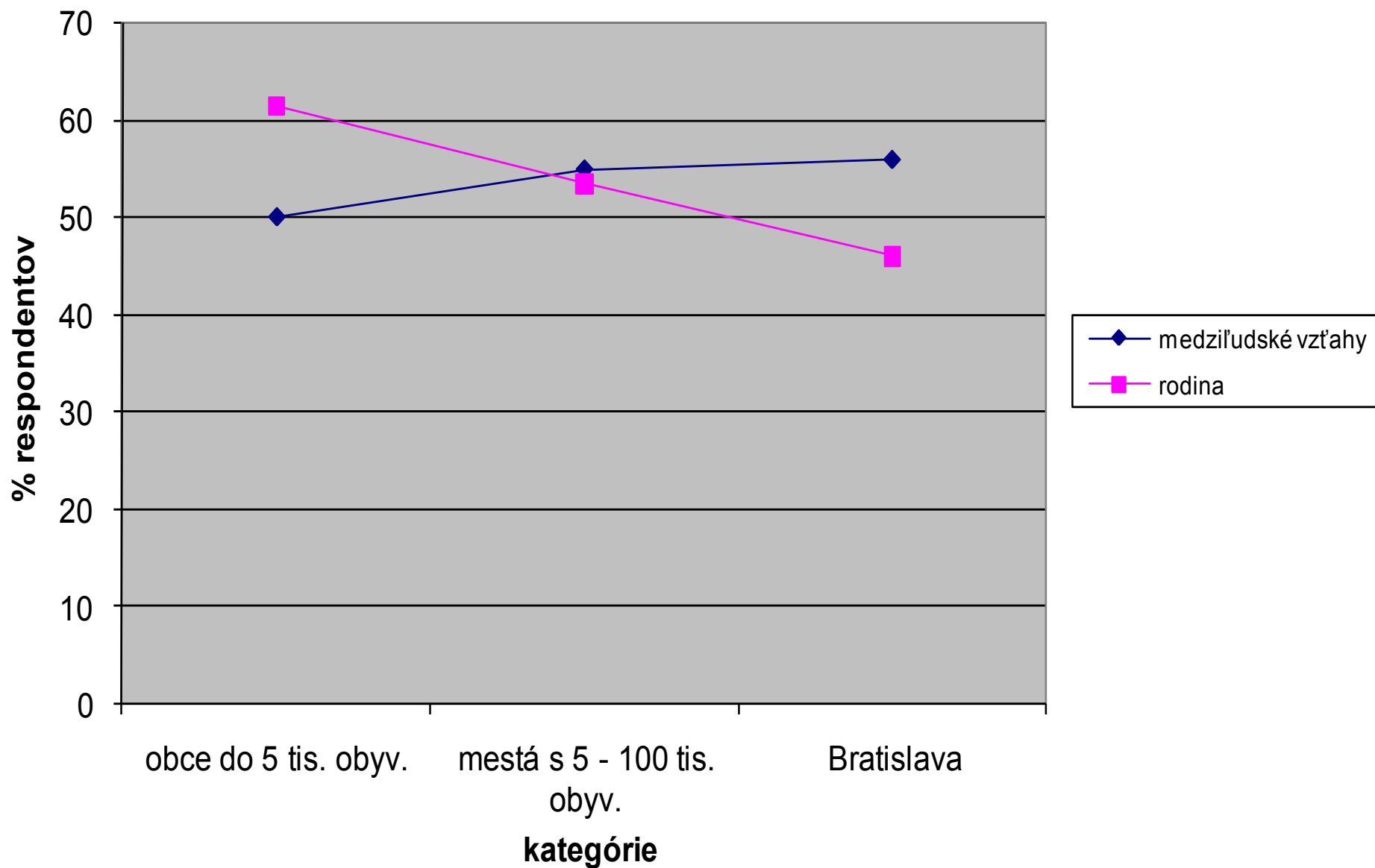
Faktory ovplyvňujúce sídelnú kvalitu života

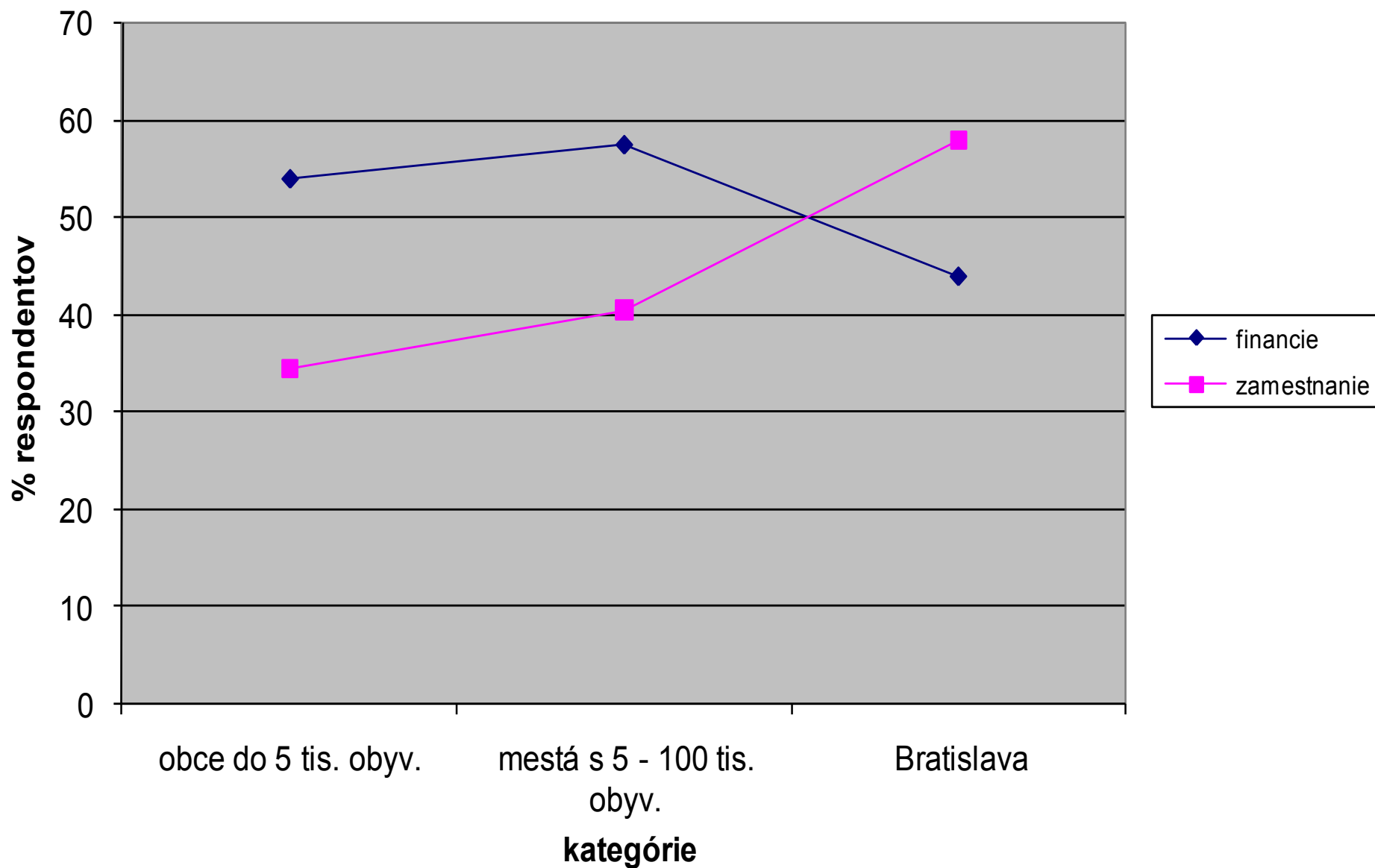
Faktory ovplyvňujúce kvalitu života: porovnanie

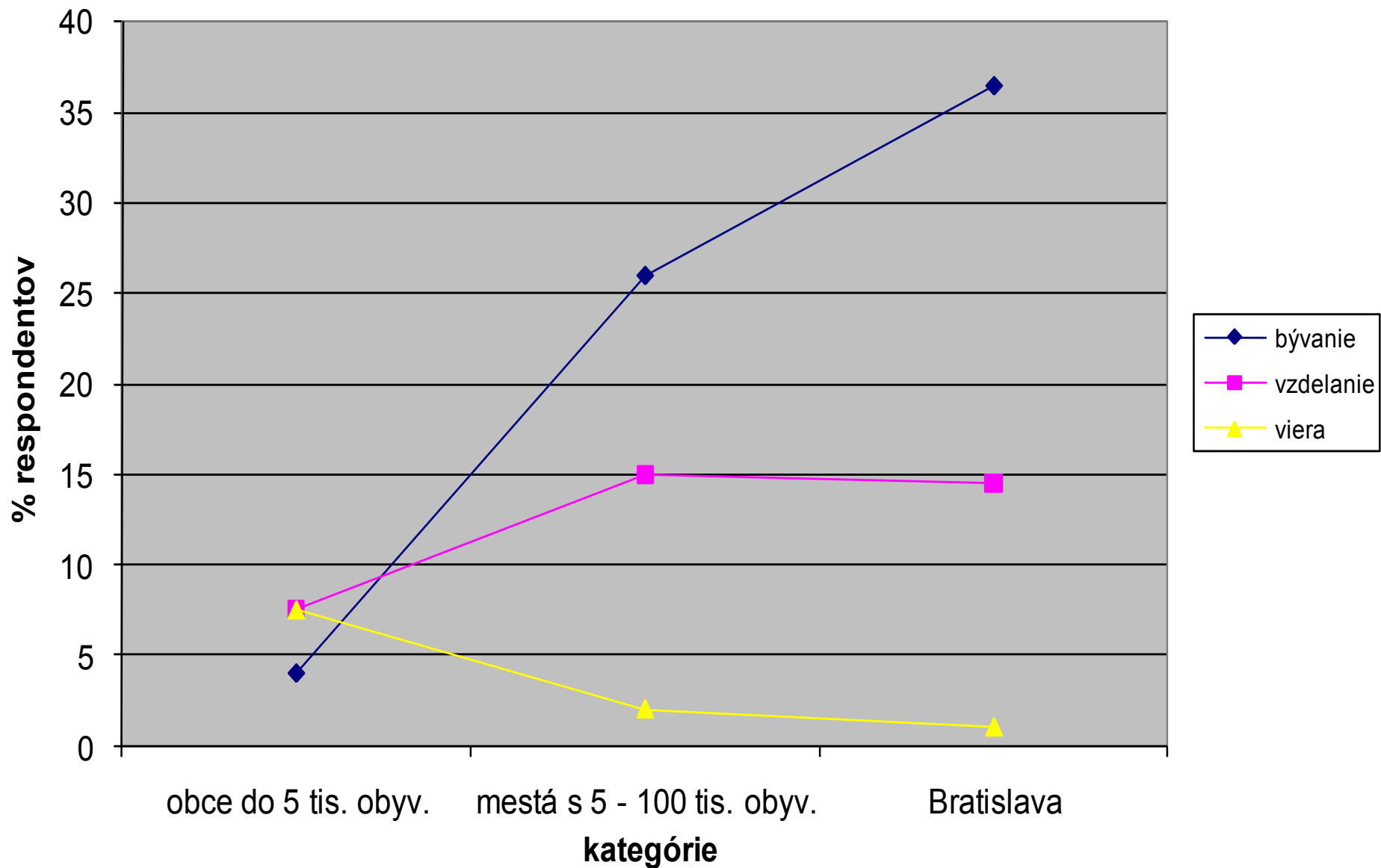
Rozdiely v preferencii vybraných faktorov kvality súkromného života

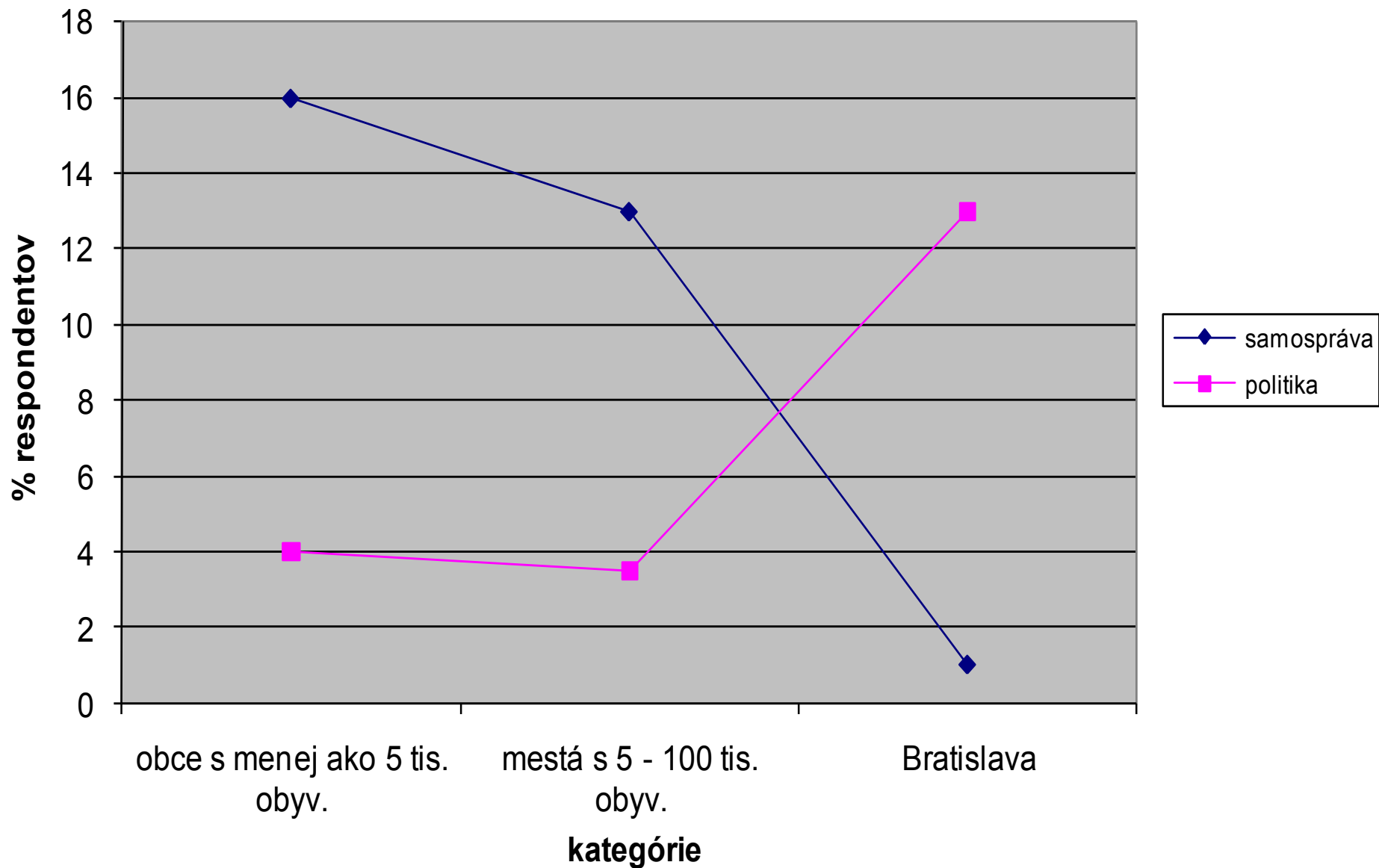
Rozdiely v preferencii vybraných faktorov kvality súkromného života

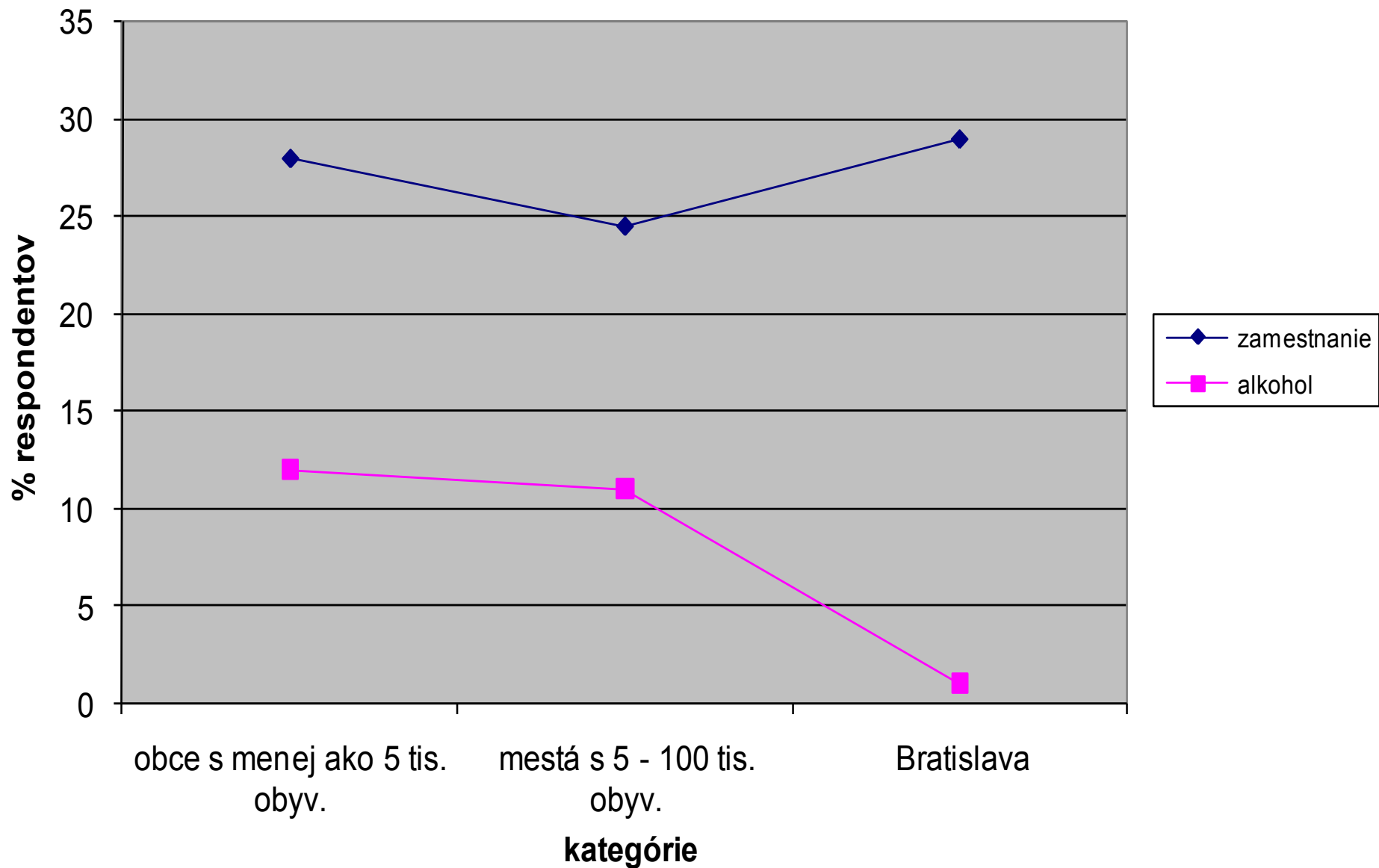
Rozdiely v preferencii vybraných faktorov kvality súkromného života

Preferencie vybraných faktorov celkovej kvality života v obci

Preferencie vybraných faktorov celkovej kvality života v obci

Multidimensionalita kvality života

- rozdiely v identifikácii oblastí KŽ -
- rozdiely v základných východiskách (teoretických, filozofických...)
- rozdiely v metódach a metodických postupoch
- rozdiely v perspektíve, vedeckej disciplíne (odbore)

Multidimensionalita kvality života

- v nadväznosti na identifikáciu kľúčových oblastí – dva krajné prístupy
- snaha skúmať KŽ ako (kvázi) celok – zahrnutie hodnotenia čo najširšieho spektra oblastí života (napr. tzv. súhrnné indexy, modely)
- výskum KŽ z hľadiska (vo vzťahu k) jedinej oblasti – napr. bývanie
- existujú názory, že takýto výskum je nedostatočný

Multidimensionalita kvality života

- príklady oblastí života skúmaných v súvislosti s jeho kvalitatívnymi parametrami:
- migrácia, suburbanizácia, rurbanizácia a pod. - základnou myšlienkou je presvedčenie, že faktory ovplyvňujúce kvalitu života na určitom mieste zároveň významným spôsobom ovplyvňujú migráciu, pohyb obyvateľstva (push, pull faktory)
- prevláda názor, dominantné postavenie zaujímajú ekonomické faktory – migrácia ako „osobná“ investícia

Multidimensionalita kvality života

- ekon., region. rozvoj - široké spektrum prác, problematicky stanovený predmet výskumu
- vierovyznanie - Hadaway (1978) naznačuje, že veriaci majú tendenciu byť šťastnejší a spokojnejší so životom, ako ľudia bez vierovyznania. Nedokázal však dať jednoznačnú odpoveď na otázku, či je viera niečím, čo pomáha ľuďom byť šťastnejší a spokojnejší so životom, alebo predstavuje len akúsi formu kompenzácie rôznych druhov deprivácií

Multidimensionalita kvality života

- doprava - Mullan (2003) - škodlivé vplyvy narastajúceho počtu motorových vozidiel, dopravných nehôd a emisií na kvalitu života ľudí sú často prehliadané. Zároveň sa nazdáva, že „hustá dopravná premávka negatívne ovplyvňuje sociálne vzťahy, zdravie ľudí i vnímanú „priateľskosť“ ulice“
- bývanie – v danom ohľade zrejme najvýznamnejšia oblasť – značná obsahová korelácia pojmov
- konflikt medzi zamestnaním, rodinou, voľným časom a celkovou kvalitou života
- implementácia informačných technológií

Multidimensionalita kvality života

- často – zameranie na KŽ vybraných skupín ľudí
- ľudia s určitými (chronickými) ochoreniami, (fyzickým, mentálnym) handicapom
- seniori
- deti
- národnostné menšiny
- ďalšie

Vďaka za pozornosť!